

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și
străinătate:
Pe un an . . . 40.— franci
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACȚIA

și
ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi N-rul 1/a
INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrise nu se in-
napoiază.

ROMÂNUL

Patrioții zilelor noastre.

Arad, 1 Iulie.

(A.) Un cunoscut ne povestea, mai ieri, următorul fapt caracteristic: „M'am dus de dimineața la oraș; voiam să-mi aduc băiatul acasă, și cum, la școala aceea elementară de stat se ținea examenul în aceeași zi, m'am dus să asist și la examen. Băieții intrau curăței, în hămițe de sărbătoare, în clasă și-și ocupau locurile în bănci. Sosiseră și mulți părinți, venise și directorul și-și ocupă locul la catedră; învățătorul era chiar gata să înceapă examinarea, când ușa se deschise larg și intră un prichindel de copil în urmă cu un domn bine hrănit, roșcovan, c'un nas suspect. Ochii tuturor se ațintiră spre noii veniți: prichindelul pășea tănșos c'o lată fundă tricoloră roșu-alb-verde, peste piept, și'n urma lui venia cu pași grei domnul cel roșcovan, cu nasul suspect de semit. Nici un alt elev nu mai purta decorația asta, și afară de patru, toți ceilalți erau Unguri. Mi se făcuse rău de-atâta... cum să-i zic? de-atâta patriotism. Mă uitam la nasul de semit al tatălui, la împulzirea, la mișcările libere ale fiului, dar tot mai aveam o nădejde: poate să înșele aparențele și să nu fie jidan, deși, mărturisesc, aș fi jurat că-i neamul ales al lui Israel. Dar îmi ziceam: prea e bătătoare la ochi o așa îndrăzneală, poate să fie din vița lui Arpad. Însă când învățătorul îl chemă pe elev să răspundă, când îi spuse numele, nu mai puteam avea nici o îndoială: era într'adevăr micul Kohn, și după nume, și după felul cum vorbea limba statului.

Nu știu cum, dar m'am indignat peste măsură, acum nu de purtarea jidanilor ci de atitudinea elementului unguresc față de această împulzire jidovească. Cum, mi-am zis, e cu puțință ca Ungurii să nu vadă cât de ieftin e jidanului acesta să-l facă pe patriotul? Cum, să nu fie rănită mândria lor de neam, când văd cum se iau în deșert timbrarele lor naționale? Cum de-l suferă? L'au suferit însă foarte bine pe micul Kohn, ca și când și învățătorul și directorul și părinții unguri din sală ar fi privit nu la micul Kohn de acum, ci la marele patriot, la marele politician, la viitorul Kóvári. Păreau ei înșiși convinși și oarecum deprimați de marele viitor al acestui prichindel pus de-acum sub scutul tricolorului maghiar”.

Intâmplarea asta mi-a adus în minte articolul jidanului din „Pesti Hirlap”, în care jupânul făcea — ai vei! — un grozav rechizitoriu lui Aurel Vlad, pe motivul că în discursul său dela Alba-Iulia i-ar fi anumit și pe jidani alături cu noi și celelalte naționalități în lupta împotriva guvernului, a maghiarimii.

Se înțelege, știrea era falsă, putea s'o demintă dela început ori ce om cu mintea sănătoasă, din orice parte a lumii, căci în ce țară s'a pomenit, vă rog, ca jidanii să nu țină cu cel mai tare, adică cu guvernul?

Dar stimabilul s'a grăbit să-și bată pieptul și să strige în jargon că ei, jidanii, nu-s națiune, că ei sunt Unguri, că ei au sprijinit guvernele ungurești chiar înainte de-a avea drepturi în țara asta. „Cum cutezi deci, dimita, domnule Vlad să ne pui pe noi, poporul ales, — pe noi cari am avut simțeminte ungurești încă înainte de a intra în acest nou Canaan al nostru, cum cutezi să ne pui alături de Valahoi împotriva Ungurilor și a guvernului? Nu, pritisțăm!”

Ș'a protestat jupânul să se strice, nu alta!

„Au fost jidani între revoluționarii lui Horia? Au fost jidani între lăncerii lui Iancu? Spune, dle Vlad, pentru di ci nu spui? Au șezut jidani pe băncile acuzaților între memorandumști? Au ajitat jidanii împotriva lui Hajdudorog? Spune, dle Vlad, pentru dici nu spui?”

Să te prăpădești de răs!

Ce să-ți spue, bre, jupâne? Cine crede că întrebările dtale sunt serioase? Cine nu vede că faci o paradă de patriotism, foarte ieftină și foarte proastă, un tărăboi roșu-alb-verde, de care ar trebui să se indigneze și cel din urmă maghiar din țara asta? Ce să fi căutat dumneata în tabăra lui Horea sau a lui Iancu ori în procesul memorandumului? Să strigi „ghivalt”? Când a ajuns lucrul la cuțite între două popoare ați fost dvoastră vr'odată prezenți?

Dar, iată, n'am cetit nici într'un ziar unguresc vr'o notiță de indignare împotriva acestei licități a patriotismului, licitare într'adevăr jidovească. Ori pentru că presa maghiară a încăput întreagă pe mâna jidanilor, ori, pentru că mentalitatea ungurească în chestiunea patriotismului nu mai poate face o justă și reală deosebire între diamant și piatra lustruită. Faptul că nu s'a scris nici un șir de indignare în presa ungurească s'ar putea explica și numai prin una dintre cele două alternative de mai sus; dar noi știm că alternativele sunt, din nenorocire, amândouă adevărate.

Nu, în ce privește aprecierea patriotismului, Maghiarii au ajuns la un punct mort: „patriot să fi, patriot să te declari, și, ce e peste asta nu ne mai privește”. Că cine e pa-

Chestiunea educației sistematice în gospodărie și industria de casă.

De Valeria Greavu,

directoara internatului „Asociațiunii”.

(Sfârșit).

După mult studiu s'a ajuns în sfârșit a rezolva problema, care-i preocupă pe toți și s'a găsit un tip nou de școală, așa numita „Frauenshule”, care are de scop nu numai o mai mare dezvoltare a instrucțiunii, dar mai ales întregirea culturii femeii în vederea menținerii ei, introducerea ei în cercul datoriiilor celei ca soție, ca mamă, ca stăpână de casă, cultivarea sentimentului de iubire față de deapropiații, și cultivarea spiritului de jertfă de sine.

Cursul acestor școli durează doi ani; elevele primite sunt absolvente ale școlilor secundare (școlile), căci fără cunoștințele câștigate în aceste clase, nu e cu puțință complectarea educației lor. Pe lângă cunoștințele teoretice și practice, aceste școli caută să desvolte în copile *puterea de voință și de muncă*, — această stavilă a patimilor — să le trezească interesul pentru tot ce le poate fi de folos în viață.

— Pentru a da copilelor noastre educațiunea necesară chemării lor, cred că avem nevoie de o școală, care să dea fetelor o cunoștință teoretică și practică necesară în menajului, a grădinei, croiului și cusutului hainelor și al rufelor, îngrijirea copiilor mici și a bolnavilor; noțiuni despre creșterea copiilor și despre mijloacele de educațiune fizică, intelectuală și morală.

Pentru a pătrunde în sufletul copilului, e neapărat de lipsă să-l studiem de aproape; de aceea o grădină de copii sau un orfelinat care s'ar anexa școlii, ar fi de cel mai real folos pentru a pregăti fetele la o muncă folositoare nu numai familiei ci și societății. Elevele vor învăța a purta însăși grije de ele, de sănătatea lor, a se conduce ele însăși în toate împrejurările vieții, a-și câștiga din propriul lor indemn cunoștințele necesare pentru viață, și a purta nu numai cu pricepere, dar și cu voie bună sarcinile vieții casnice.

Nu trebuie să se creadă, că aceste cunoștințe sunt de lipsă numai femeilor din pătura mai modestă a societății; și acolo, unde stăpâna are zeci de persoane în serviciul ei și dispune de avere mare, femeia înzestrată cu ele e mângârițarul care mărește strălucirea aurului.

În școală fetele vor învăța să prepare nu bucatele picante, care se dau la birturi cu scop de a stimula pofta de beutură, ci mâncări hrănitore și calmante, și cunoscând compoziția lor chimică, va învăța să le combine în mod rațional.

Ele vor mai învăța, că femeia trebuie să se silească a face din casa ei un adăpost plăcut și drag soțului și copiilor ei. Când băiatul va afla mulțumire în familie și va învăța să prețu-

iască cărțile bune și bucuriile curate pe cari le găsește în casa mamei sale, nu va simți așa de mult trebuința de a petrece serile în birturi și cafenele, mai mult sau mai puțin demne de el, ci cu banii economisiți astfel i-ar folosi pentru scopuri mai bune, pentru călătorii de ex., cari îi aduc mulțumiri sufletești, îl recrează și-l lărgeste orizontul cunoștințelor.

Școala în care s'ar da elevelor toate aceste cunoștințe ar fi deschisă tuturor copilelor, cari au terminat clasele secundare, fără excepție de clasă socială, și greutatea începutului în care ar trebui să luptăm cu lipsa de pregătire a publicului, ar fi în curând înlăturate, prin buna înțelegere ce vor avea absolventele în societate, căci nici un mijloc nu are o influență atât de hotărâtoare asupra mulțimii ca exemplul, și el ar fi cu atât mai puternic, cu cât ne-ar veni mai de sus.

Școala aceasta ar fi o complectare firească a educațiunii, căci e o mare greșală să intrerupem instrucțiunea și educațiunea fetelor la terminarea claselor secundare (15—16 ani), la vârsta când mintea lor e mai deschisă și sufletul lor mai primitiv și când formarea caracterului e mai priincioasă. Prin această întregire a educației ar dispărea superficialitatea și setea de distracții fără rost al copilelor, cari sunt o adevărată nenorocire, căci pe cele mai multe fete le așteaptă datorii grele în viață.

Cunoștințele câștigate în această școală nu

triotul, că pentru ce e cineva patriot, pentru ce paradează cu patriotismul cutare sau cutare, cât e de sincer, — toate aceste întrebări nu se mai pun în țara noastră. Prețuirea ta se face după vorba ce o spui, după haina ce o porți. Nime nu te întreabă cum ești în adevăr, ci cum te arăți.

Și, în astfel de condiții, se înțelege, nime nu se indignează că între patruzeci de elevi unguri cari vin la examen, singur micul Kohn e decorat cu tricolorul maghiar; nime nu se indignează că jupânul din „Pesti Hirlap” face un târâboi atât de stupid cu patriotismul neamului jidovesc, care, după scrisul jupânului nu e neam deosebit, ci sunt Unguri.

Dar, între astfel de condiții, se mai pricepe în parte și faptul pentru care popoarele nemaghiare din Ungaria nu pot s'ajungă la creangă verde. Noi, Românii de pildă, suntem, dela fire cinstiți, sinceri; lucrăm așa cum e și sufletul nostru. Nu știm să ne prefacem, și, chiar dacă am ști, n'am putea, nu ne-ar lăsa demnitatea noastră de popor. Noi știm că a fi patriot înseamnă a-ți împlini toate datorințele către patrie, înseamnă a lupta ca în țară să fie dreptate, căci numai atunci poate fi o țară tare. Noi nu paradăm cu vorbe umflate, dar suntem și am fost o temelie puternică a acestei țări. Nouă ni se pare că e de ajuns conștiința asta, ca să nu mai fie lipsă de vorbă (de haină), de cântec sau de steag.

Dar iată că noi nu suntem crezuți, ci-s crezuți cei cari se bat în cap ori fac tombe de patriotism. Iată că a fi „patriot” azi nu înseamnă nimic, e ceva imperceptibil; trebuie să fi „foarte patriot”, „cel mai patriot” ca acest cuvânt să poată fi perceptibil mentalității ungurești. În chestiune de patriotism la noi nu mai există decât un singur grad: superlativul.

Astfel, cum cinstea nu ne lasă să ne ridicăm la gradul superlativ, noi suntem considerați ca dușmani ai statului, ai maghiarimei, și suntem tratați în consecință. Chiar dacă vr'unii din conducătorii maghiari ar voi să stee cu noi de vorbă se ridică numai decât toți Kohnii presei și a vieții publice ungurești, își bat pieptul, își arată funda tricoloră, se îmbracă în Atila, cântă Hymnusul și le strigă

celor naivi: „Grijiți ce faceți! Unde e patriotismul? Valahii nu cântă nici Hymnusul-ul, nici nu se împodobesc cu fundă tricoloră, ei sunt trădători de patrie pentru că sunt încă cu iubirea de țară tot la gradul pozitiv, care nu mai există. Priviți, noi suntem la superlativ!”

Vai, și pe ce stâlpi slabi se razimă o țară care are de bază un astfel de patriotism, ca cel slăvit la patrioții zilelor noastre!

Francisc Ferdinand și Românii. Nu mai mult decât acum două săptămâni, primind pe fostul atașat militar al României, d. lt. colonel G. Ermie în audiență de plecare, arhiducele Francisc Ferdinand i-a zis verbal, cu un aer duios: „Un lucru este de care deosebit vă rog să rămâneți convins: anume, că păstrez cea mai completă simpatie pentru România și pentru poporul român pe care l'am cunoscut cu drag atât cu prilejul vizitei ce am avut fericirea să fac M. Sale regelui Carol la Sinaia, cât și aici în monarhie”. — Personal, arhiducele Francisc Ferdinand a fost foarte primitiv și drept. S'a relevat talentul său cu care își stia alege colaboratorii, numai după meritul lor personal, indiferent de origină și de clasă. Viața familiară ce a dus era exemplară, și se știe că își adora copiii, pe cei trei frumoși printșori, Sofia, Max și Ernest, ce au rămas acum orfani. E cunoscut și aceea, că arhiducele moștenitor nu ezita de a-și manifesta credința sa de bun creștin. — A fost și personal un bărbat mare în înțelesul cel mai înalt al cuvântului. (C. Nedelcu).

SPRE AMERICA. Biroul central primește următoarele:

„Având în vedere idealul nostru, ce trebuie să-l aibă tot Românul, așezat în ori ce parte a globului pământesc,

Având în vedere, viitorul neamului nostru, care nu mai poate rămânea în ogașia trecutului,

Având în vedere, numărul mare al Românilor, ce trăim pe pământul american,

Având în vedere, organizația întinsă ce românismul o face pe pământul american, — căreia însă, din patrie, de multe ori i s'a reproșat, că nu ar fi tocmai pe bazele reale,

Având în vedere, cum conții maghiari roș pe pământul american, pentru a trezi din amteală pe fiii lui Árpád, — și pentru a înșela opinia publică americană despre gândul lor „cificator”,

Având în vedere, cum tuturor națiunilor emigrate pene, emigrate în America, li se trimite, an an, câte un apostol, pentru întărirea conștiinței naționale,

Adresez aceste cuvinte către luminatul comitet național:

Nu s'ar putea găsi o cale, după examen celorlalte națiuni, să ni se trimită și nouă în America, pentru înviorarea sufletelor noastre cu duh curat românesc, pentru a ni se da directive sănătoase și trainice, organizației, ce are — un apostol, un deputat român, un bărbat înalt, care să cutriere centrele românești, făcând adunări naționale cu scopul mai sus menționat.

Nime nu se poate îndoi de efectul și de valoarea șita acestor adunări dorite cu însetoșare de Românii americani.

E drept, că comitetul național nu poate trimite material sunător, ca conții unguri — dar organizația societăților române și parohiile catolice noi toți, dela mic până la mare, făgăduim a lua la porta, ca o prea ușoară sarcină, speșele cu care se întreține un deputat român.

Sunt sigur, că societățile române s'ar bucura de cea mai înaltă sărbătoare, când ar primi cu drapelele lor, pe trimisul comitetului național”.

Indiana Harbor Ind. 15 Iunie.

S. MIHĂLȚIAN
preot ort.

Biroul central va căuta să vadă, dacă dorința fraților noștri din America se poate împlini. Va da seamă la timp. Și până atunci ținem să trimitem fraților de peste ocean, sentimentele noastre de grațitudine, pentru alinarea lor de durată, la partidul nostru, și la conducerea partidului. Să mai conteste ministrul nostru, că poporul român nu stă la spatele conducătorilor săi!

vor da fetei o carieră, dar va pune bază sănătoasă pentru orice îndeletnicire și-i va ajuta să se poată orienta și să se bazeze pe propriile ei puteri în orice împrejurare a vieții „Să dăm — cum zice un mare bărbat german — femeii puterea și cultura necesară, ca să poată și să voiască a-și împlini greaua și măreața ei chemare, atât în cercul restrâns al familiei, cât și în marea familie a neamului, chemare pentru care e predestinată prin însăși firea ei”.

Pentru noi aici în Ardeal, unde împrejurările și lipsa de orientare ne răpesc atâtea suflete tinere, cari cresc în școli străine de limba, de datinele și de credința strămoșilor noștri, e neapărat de lipsă o școală de complectare a educației fetelor în care să se cultive și interesul pentru viața noastră națională, pentru păstrarea credințelor noastre religioase, a frumoaselor noastre datini străbune, pentru cunoașterea limbei și a literaturii române — despre care multe nu au nici o cunoștință — căci limba este pârgăia puternică pe care se razimă viitorul unui neam și e dovada strălucitei noastre obârșii.

— O deosebită însemnătate merită industria de casă, care în urma progresului realizat azi pe toate terenele, a concurenței ce ne fac fabricile, și în urma greutăților de tot felul ce trebuie să învingem în lupta pentru existență, e condamnată să dispară din lipsă de timp, care e reclamat pentru alte îndeletniciri. Și fără îndoială

că ar fi fost îngropată cu desăvârșire, dacă nu s'ar fi găsit femeii cu multă pricepere pentru frumos și cu multă dragoste și interes pentru zestrea ce ne-au lăsat istețele noastre străbune, femeii, cari să lupte cu toată puterea pentru a ridica vălul de nepăsare și de ignoranță, care acoperea comoara neprețuită rămasă din bătrâni.

În Țara Românească augusta regină Carmen Sylva a înțeles frumsețea fără seamăn a pitoreștilor costume naționale, a încurajat portul național — care ajunsese disprețuit — purtându-l însăși la zile mari, și prin bunul exemplu, prin îndemn și prin încurajarea lucrărilor de artă națională a ajuns să o reinvieze. Cu ajutorul doamnelor din înalta societate a înființat ateliere, unde mâinile aspre ale țărancei muncite, lucrează minunea de pânză ca de paijen. Împodobită cu cele mai artistice cusături. Astăzi frumoasele ii și bluzele fine, lucrate de mâna țărancei au ajuns să împodobescă nu numai pe cele mai alese femei ale Țării Românești, dar ele sunt căutate și apreciate și în străinătate; în Germania, Austria, Franța, Anglia, Svedia, ba au pătruns și în America, unde sunt căutate, ca o podoabă aleasă.

La noi comoara frumoaselor motive românești, alesăturile minunate, cari te uimesc prin perfecțiunea desemnului și prin neîntrecuta armonie de colori, au fost mai ferite de influența străină, decât în Țara Românească.

Tot tezaurul acesta de industrie de casă, și mai ales cel românesc, era neglijat, îngropat și aproape uitat din cauza spiritului de imitație a celor care locuiesc aproape de orașe, din cauza concurenței fabricelor, precum și din cauza luptei pentru existență, care s'a îngreunat mult și nu ne lasă timp pentru îndeletniciri, cari cer vreme și răbdare.

El a fost însă scos la lumină prin munca obositoare și stăruința câtorva suflete înțelepte toare de frumos și de însemnătatea artistică a lucrurilor săvârșite cu atâta bun gust și cu atâta belșug de simț artistic.

Femea care și-a dat întâi seamă de înalta valoare frumseților cari zac ascunse în lucrurile săvârșite de țăranca noastră, e dna Maria Coma, prezidenta Reuniunii femeilor române din Sibiu, care împreună cu fiica d-sale Mimi a cutreerat toate satele Ardealului și în urma unei munci stăruitoare și grea, a putut să scoată la lumină albumele de cusături și alesături românești, pe cari le cunoașteți și d-voastră, cari conțin modele copiate cu îngrijire și abilitate după vechile motive găsite în tesăturile cusăturile păstrate de pe vremuri în lăzile doamnelor noastre.

Un mare merit îi revine și dlui profesor Dum. Comșa, care de asemenea a cules peștele și diferite obiecte lucrate în motive românești, cu ajutorul cărora a compus apreciabilul album.

Constanța, 1-iu Iunie 1914.

— D. N. Iorga despre vizita Tarului. —

O dată care va rămânea. Nu pentru că atunci s-au vădit simpatii — cari ar putea fi roditoare în bune urmări — între marele popor rus, care, orice stat ar sprijini, e un adevărat și puternic popor, având în el o parte din darurile superioare ale omului, și acest popor român în care trăiește amintirea ca și moștenirea României răsăritene, a lumii romane din Orient. Nu, oricât ar fi bătut înimile alaltăieri la Constanța, ori cât entuziasmul poporului, cu care e așa de puțin obișnuit, ar fi făcut să vie lacrimi în ochii puternicului suveran peste cea mai largă parte a două continente, oricât s'ar fi împrietenit laolaltă tinerii și s'ar fi jucat împreună copiii, n'a fost un act de înfrățire omenească acela care s'a serbat la Constanța în fața unei mări, unde oastea noastră își avea și ea corăbii, în mijlocul unei imense mulțimi, în frunte cu tot ce politicianismul român are mai decorat, dacă nu și mai decorativ.

Nu, ci la Constanța s'a făcut, în felul cel mai solemn, o constatare politică.

Rusia Tarului Alexandru al II-lea, hrănită exclusiv cu tradițiile Tarilor liberatori în Orient, meniți să facă, azi sau mâine, un drum triumfal la Bizanț, cu ajutorul creștinilor în suferință, slavi și semi-slavi, nedestoinici să-și lepede singuri lanțurile, acea Rusie pe care n'o învățase nici nesuccesul din Crimeia, așa de scump cumpărat de aliații din Apusul Europei, ne privia ca un popas, ca o etapă, ori ca o piedecă ușoară de înlăturat, — ori cum ca o națiune fără chemare, ca un stat fără viitor.

De aici toată politica ei față de noi, în momentul când se crea Bulgaria până la Marea Egee, contra noastră, contra Sârbilor, contra Grecilor, ca să fie o gubernie împărătească, o Finlandă balcanică.

De atunci însă faptele au făcut lecție și celor mai îndrăzneți în megalomanie dintre politicianii unui imens Imperiu.

Bulgaria a trăit pentru dânsa, numai pentru dânsa. Ea și-a făcut o puternică armată, gata să fie piept ori cui. Atunci când era vorba numai ca, împreună cu Serbia, cu Muntenegrul, cu Grecia, să smulgă Sultanului o autonomie macedoneană oarecare, un provisorat de reforme,

Inceputul acesta anevoios trebuie incurajat, sprijinit, și datoria noastră a tuturor este să căutăm soluția cea mai potrivită pentru a face să se răspândească și să se cultive cât de mult arta noastră națională, care poate fi aplicată cu succes în atâtea direcții.

Ea ne dovedește superioritatea firei artistice a neamului nostru, și ea constituie după limbă, cea mai netăgăduită dovadă despre glorioasa noastră origine.

Cu acest scop a fost înființată prin stăruința dnei Maria Cosma școala de industrie de casă a Reun. fem. rom. din Sibiu — a cărei expoziție a-ți vizitat-o și d-voastră ieri — și la care s'a adăugat în vara trecută și un curs de vopsit lână în colorii vegetale, procedeu, prin care se obține o mare bogăție de colorii, care au proprietate de a rămânea nealterate de lumină și de timp.

Nu încape în cadrul acestui discurs sistematizarea unui plan pentru rezolvarea chestiunii pe care și-a pus-o on. comitet, și care e pe cât de importantă, pe atât de grea. — Las grija aceasta on. comitet al Uniunii femeilor române.

ea a zdrobit pe Turci în Tracia și a luat, cu îndrăzneală, drumul Constantinoplei, unde, dacă era vorba de Tarul slay al biruinței, și altul decât cel dela Petersburg putea să se încunună în Sfânta Sofia, măcar fiindcă era mai aproape, mai acasă și reprezintă o tradiție mai veche.

Dar acest vis de mare, de îmbătătoare ambiție s'a stărmat în războiul frătesc dintre creștini, pe care Rusia l-a voit, — și l-a voit pe-depșitor pentru cutezanța bulgărească. Sârbii au luat ei Macedonia, dar, pentru aceasta, dacă, indirect, au ajutat și ei pe Turci să-și reia Adrianopolul, ei nu au putut îndepărta lacomele speranțe bulgare din preajma strâmtorilor Bosforului și Helespontului, precum n'au putut, odată cu înfrângerea dușmanului, să-i scada mândrul suflet de atac. Și ei tind azi către alte ape, către Adriatică, marea civilizației, către Apus, ca înaintașii lor medievali.

Astfel pentru Ruși ei nu sunt aliați necesari, neapărați, decât într'un singur moment: când, chestia Bosniei și Herțegovinei, dacă nu și chestia Ungariei, s'ar pune pe tapet. Iar, cât privește pe Greci, priviți-i numai aclamând pe regele, „basileus”-ul Constantin al XII-lea, ei fac parastase, după cinci sute de ani, pentru odihna, pentru mulțămirea prin răzbunare a sufletului celui din urmă împărat bizantin, dela care Mohammed Cuceritorul a smuls Constantinoplea. Și din răzputeri Etada „mai mare” se luptă pentru a-și asigura stăpânirea în basinul răsăritean al Mării Mediterane și puterea asupra acelorasi strâmtori prin care, la Sud, poate râsufla imensă Rusie: deci și aceștia sunt aduși prin creșterea aspirațiilor lor să asfixieze pe uriași!

România rămâne deci singura care poate fi întrebuintată și fără întrebuintarea căreia nimic nu se poate face în Balcanii pierduți, la strâmtorile amenințate.

Căci situației geografice, legăturilor politice ale momentului îi corespunde în acest stat, — de al cărui caracter nestabil au început să se îndoiască de mult miniștrii Tarului, cel puțin de când au văzut în Asia și în colțul european al Traciei ce poate, în ofensivă și defensivă, sufletul exasperat al unui popor —, o solidă organizație militară, o cultură națională în progres și mai ales un simț politic care, menținând toate revendicațiile, exclude toate aventurile.

Astfel s'a ajuns firește la întrevvedere din Constanța.

A duce în spinare uriașii politici nu poate fi o misiune pentru un stat mic. La noi nimeni nu se gândește să o facă. Dar a se ajuta însuși, pe drumuri momentan comune, acesta e un precept banal de înțelepciune politică pe care vom ști să-l urmăm.

Unde se va vedea însă destoinicia conducătorilor noștri e în modalitățile ce vor trebui adoptate. Prin Rusia Austro-Ungaria se poate face mai cuminte — și poate au dreptate acela cari, deocamdată, vor numai atâta. Dar, dacă e vorba ca prin Rusia să slăbim definitiv pe alții de seama noastră, cari trebuie numai înfrânați în neastâmpărul tineretei lor nedisciplinate, atunci ne vom fi slăbit noi înșine prin interpretarea ce vom fi dat-o faptului dela 1 Iunie 1914.

(„N. Rom.”)

Congresul Ligii Culturale.

Sedința a II-a (de după amiază).

Diferite propuneri. — Alegerea noului comitet.

— Dela corespondentul nostru special. —

(Sfârșit).

Cel dintâi ia cuvântul d. A. C. Cuză.

Primit cu îndelungi aplauze ilustrul profesor dela Iași declară că împărtășește părerile dlui locotenent Rădulescu dela Iași, în chestia descentralizării Ligei. Trece apoi la o chestiune foarte arzătoare și în directă legătură cu țelul urmărit de Ligă, anume: educația națională.

Sunt anumite chestiuni de cari nimeni nu trebuie să se atingă ori care ar fi opiniile sale și între acestea este principiul de educație națională și principiul de educație religioasă. În afară de aceste principii o unitate conformă cu interesele de existență ale neamului, în educație nu există, fiecare are opinii variate și dacă am lăsa că ori ce profesor rătăcit să spue și elevilor tot ce le dă prin cap înțelegeți la ce disoluție sufletească ar ajunge nouile generații. Datoria Ligei este să vegheze în această direcție.

O altă chestie importantă pentru direcția de activitate a Ligei e aceea ridicată cu ocazia discuției asupra politicii la Ligă. Unii zic, nu trebuie ca Liga să fie antisemită și bine fac. Alții zic, nu trebuie ca Liga să fie filosemită și iarăși bine fac. Care sunt problemele de competența Ligei?

Liga este pentru unitatea culturală a tuturor Românilor. Ea se ocupă în prima linie de cultura fraților de peste hotare. Când însă existența culturii românești este primejduită, însăși țara poate să se declare că pe dânsa nu o privește aceasta. Ori ce problemă care atinge cultura națională este de competența Ligei.

Aduce mulțumirile sale comitetului pentru că în cadrul acestor idei a luptat cu putere pentru cultura națională.

Se procedează apoi la alegerea noului comitet, care se face sub președinția dlui general Delimarcu, prin vot secret.

În timp ce biroul despoale scrutinul, discuțiunea continuă făcându-se diferite propuneri:

D. Tacu, casierul central al Ligei, se declară în contra unei descentralizări prea mari care ar slăbi mijloacele comitetului central și ar rupe unitatea de acțiune.

Trecând la partea practică, aceea a sporirii fondurilor dsa propune să se facă apeluri stăruitoare nominale la diferite persoane cu mijloace. Recomandă în privința aceasta sistemul fraților de peste munți unde a văzut circulând, pentru crearea de fonduri la diferitele lor instituții, formulare prin cari diferiți oameni cu mijloace își iau obligația de a plăti anual câte o sumă, de pildă, de 50 lei, anual, până când vor putea da 1000 de lei cu cari vor scăpa de plata celor 50 lei anual. Spune că această propunere căpătase un început de realizare încă de acum doi ani, când mai multe persoane au subscris câte 10.000 de lei capital (1000 venit). Secția județului Gorj căreia i se repartizase să completeze subscrieri pentru un venit de 12.000 lei, a acoperit în mai puțin de o lună această sumă. Tot atunci dnii general Delimarcu și alții, au subscris câte 10.000 lei capital. Și tot așa a subscris și d. Tacu suma de 10.000 lei, pe care e gata să o depună. Astfel, zice d. Tacu, se vor putea aduna sume cari să dea un venit de 60.000 lei anual.

D. Goina. Propune înființarea unor olimpice naționale, pentru întreceri literare, științifice, poetice, muzicale, artistice și pentru practica sportului. Acestea vor regenera rassa noastră și vor contribui la fuziunea sufletească desăvârșită a Românilor din toate părțile, cu prilejul întâlnirilor lor.

D. Timuș (Ploiești). Vorbește despre Români din Serbia și Bulgaria, de cari nimeni nu s'a ocupat.

P. S. Sa arhtereul Botoșaneanul (Iași), propune editarea de broșuri morale cu înțeles creștinesc și național scrise pe înțelesul tuturor pentru educația poporului.

D. Dan (Constanța). Chestiunea străngerii mijloacelor fiind prea complexă și având a răpi activitatea comitetului, propune formarea unei comisii a parte, cu această unică activitate. Propunerea se admite. D. Dan este ales în comisiune cu alții, pe care-l va desemna comitetul.

D. Bogdan-Dulcă. Face o expunere a situației Românilor de peste hotare. Relevă împrejurările în care sunt chemați să lupte dânsii într'o atmosferă de suspiciune și de dușmanie ce sporește necontenit.

Ziarul „Românul” valorosul organ al partidului național român, zice dsa, încă cu mult înainte de ținerea meetingului Ligei, la Dacla, meeting care a fost indicat de Unguri ca punct de plecare al încordării de raporturi între noi și ei, a dat amănunte asupra măsurilor de întărire ale Ardealului. Vorbește de enervarea Ungurilor,

există nicăieri în lume decât numai între vienezi și M. S. împăratul Francisc Iosif, — a observat A. S. I.

Când M. S. regele Carol a binevoit a prezenta pe d. Panaitescu, directorul siguranței generale a statului, A. S. I. a spus:

— Cred că aveți acum mult de lucru cu mine.

— Nu, A. I. căci sunteți atât de iubit și de popular la noi, că poliția nu poate avea nici un rol.

Și A. S. I. a zîmbit cu o vădită satisfacțiune.

Atentatul dela Sarajevo.

Arad, 1 Iulie.

Sosiți la Sarajevo, spre a asista la niște serbări date de municipalitate în onoarea lor, arhiducele Francisc Ferdinand, moștenitorul tronului austro-ungar împreună cu soția sa, principesa Sofia de Hohenberg, au fost împușcați.

Vestea acestei abominabile crime a provocat pretutindeni în cercurile românești de aici și din România o adâncă și legitimă indignare, dată fiind popularitatea de care se bucura arhiducele Francisc Ferdinand printre Români, — popularitate pe care defunctul și-o câștigase prin manifestațiunile continue ce le-a făcut în favoarea Românilor prin sentimentele afectuoase ce le nutrea față de acest element brav, ordonat, devotat dinastiei Habsburgilor și perfect de loial.

De aceea, dacă regretul este unanim, dacă reprobarea odiosului atentat dela Sarajevo este generală, opinia publică românească are pe lângă regret și reprobare, o sinceră și profundă întristare.

Francisc Ferdinand era un om energic, un excelent militar, un cunoscător al problemei naționalităților, înzestrat cu un bun simț remarcabil și o mare dorință de a face justiție, un suflet de cavaler, o inimă nobilă, o minte luminată și perfect echilibrată.

Despre arhiducele Francisc Ferdinand nu știm multe, dar aceea ce știm e, că dânsul era singurul destinat să domnească, să reorganizeze armata și, în caz de nevoie să aibă curajul a-și măsura puterile cu colosul slav.

Destinele monarhiei noastre sunt depuse azi în mâinile unui monarh moșneag pe a cărui umeri apasă greutatea a celor 84 de ani și a unui moștenitor de tron în vrâstă de abia 27 de ani.

Din cauza politicii externe absurde monarhia e părăsită de toți aliații săi.

Situația monarhiei e foarte gravă. Lovitura ce s'a dat Casei domnitoare poate să fie fatală pentru soarta noastră.

Răsunetul atentatului.

Din Caransebeș primim următoarea depeșă: Azi s'a celebrat liturghie solemnă în catedrală, pentru odihna sufletelor moștenitorului de tron și al soției sale. Liturghia a fost oficiată de episcopul Cristea, asistat de arhimandritul Musta, protosincelii Badescu și Olariu, protopopul Ghidiu și diaconul Magdescu. P. S. Sa cetește apoi rugăciunea de deslegare. Au fost de față membrii consistorului, profesorii, presidentul și oficianții comunității de avere etc. Răspunsurile le-a dat corul seminarial. — Coresp.

Consistorul plenar din Caransebeș a trimes

ministrului președinte următoarea telegramă de condoleanțe:

Cutremurați în adâncul sufletului nostru de crunta lovitură ce a ajuns glorioasa noastră Dinastie și iubita noastră patrie căreia a căzut jertfă fericitul nostru clironom și soția sa, exprimând atât în numele meu cât și al conzistorului gr. or. român de Caransebeș, al proșimeii și credincioșilor întregii dieceze durerea noastră sinceră și condolențele noastre, ne rugăm respectuos ca Ex. V. să binevoiați a aduce la treptele tronului Maj. Sale, gloriosului nostru rege pe lângă asigurarea alipirei și credinței noastre omagiale, expresia acestei condolențe a noastre.

În numele conzistorului diecezei rom. gr. or. a Caransebeșului

Dr. E. M. Cristea,
episcop.

Locul atentatului.

Cheiul Appel de pe malul râului Milița, ce streataie capitala Bosniei de tristă memorie, de o parte e pietruit și împrejmuit cu arbori, de cealaltă parte e trotuarul. Aci s'au așezat cei doi atentatori, față în față, având bombe sub pălărie. Când automobilul perechei moștenitoare sosi înaintea lor, lumea aclama și agita pălăriile. De acest moment s'au folosit cei doi atentatori, aruncând deodată bombele asupra automobilului. Din fericire numai bomba lui Cabrinovici a explodat și nici aceasta nu și-a ajuns scopul. Atentatorul a sărit imediat în rîu, dar a fost prins; celălalt a izbutit în tumult să se iacă nevăzut. În mijlocul străzii, unde a explodat bomba, se vede o scobitură mare în pământ, iar jur împrejur bucăți de sfărâmaturi și băltoace din sângele răniților, acoperite cu nisip. Fereștile casei din apropiere s'au spart și gardul e ciuruit de cuiele și bucățile de metal asvârlite de explozie.

La colțul străzii Francisc Iosif, unde a fost comis al doilea atentat cu sfârșit tragic — nu se vede nici o urmă. Asasinul Princip luase loc în fața unei prăvălii din colț, știind că acolo automobilul își micșorează viteza. De aci a făcut câțiva pași înainte și a tras cele două focuri cari au stins viața perechei moștenitoare. Atentatorul voia să scape cu fuga în panica produsă, dar a fost ajuns și trântit la pământ de polițiști. Unii afirmă că s'ar mai fi tras și alte focuri de armă dela etajul unei casei și de cealaltă parte a străzii — ceea ce până acum nu s'a putut constata.

Ce pedeapsă vor primi atentatorii?

Codul penal bosniac în paragraful 111 prescrie pedeapsa cu moartea pentru trădătorii de patrie și pentru ceice atentează la viața domnitorului. Astfel Cabrinovici atentatorul cu bomba probabil va fi spânzurat. Asasinul Princip, intrucât nu a împlinit 20 de ani, va scăpa de furci. Având deci circumstanță atenuantă etatea, va căpăta cel mult 20 de ani temniță grea. Ceilalți conspiratori, dacă vor fi prinși toți, primesc pedeapsă dela 10—15 ani temniță.

Teroarea.

După ce s'a răspândit știrea morții perechei moștenitoare în populația din Sarajevo și împrejurimi și s'a mai auzit că e la mijloc o conspirație sârbească — locuitorii croați (catolici) și muzulmani s'au răscolat cu toții împotriva Sârbilor. Au fost excese, devastări cari au schimbat aspectul orașului Sarajevo. Se zice că sunt zeci de morți și răniți, în majoritate Sârbi măcelăriți și împușcați. Pagubele se urcă la milioane de coroane. Aceasta a contribuit ca guvernorul să proclame starea de asediu, când se pedepsește cu moartea orice încălcare de lege. Astfel populația s'a liniștit.

„Pace, nu răsbunare”.

Deosebită importanță prezintă articolul de fond publicat în numărul de ieri al ziarului

„Neue Freie Presse” care în locul răsbunării recomandă politica păcii. Printre altele scrie: Asasinii au sosit în grupe; erau așezați în diferitele părți ale orașului, după un plan bine chibzuit. Negreșit Serajevo e un cuib de atentatori, dar asasinii au fost angajați toți din Belgrad... Accentuăm însă că trebuie căutat numai firul atentatului; monarhia nu trebuie să urmeze politică de răsbunare, mai ales în momentele de față, ca ura popoarelor să nu se transpună asupra milioanele de Sârbi din monarhie. Nu trebuie pedepsiți acești oameni pașnici pentru faptul cătorva descreerați. Bazele politicii inaugurate de monarhie sunt consolidate, astfel nici o schimbare nu se va produce cu moartea moștenitorului de tron, menținându-se și pe viitor pacea. Conspiratorii sunt niște fanatici, inspirați din Belgrad; ei trebuie stârpiți de pe pământul Bosniei...

Doliul.

Asasinarea perechei moștenitoare a avut răsunet profund în lumea întreagă. Toate curțile domnitoare sunt indoliate, în întreagă monarhia s'au arborat drapelele negre, muzicele, petrecerile au amuțit până la înmormântare. Corporațiile, instituțiile își trimit condoleanțele; armata e în doliu. M. Sa regele a ordonat doliu de zice zile la curte.

Transportarea cadavrelor.

Cadavrele îmbalsamate ale perechei moștenitoare vor sosi mâine noaptea pe vaporul „Viribus Unitis” în Triest. Dimineața cu pompă funebră vor fi transportate pe un tren special, cu care vor merge deadreptul în Viena. În aceeași zi, Vineri, va sosi și împăratul Wilhelm ca să ia parte la înmormântare.

Impușcarea unui instigator.

Lângă Sarajevo a fost arestat ieri individul Nicolici, care îndemna pe locuitorii la răscoală zicându-le: Nu vă temeți, mâine ori poimâine sosește armata sârbească și rusească să ne scape de jugul austriac. — Tribunalul militar l'a condamnat imediat la moarte. Astăzi a fost împușcat.

Amănunte despre atentat.

Se constată în mod oficial, că măsurile de pază, cu prilejul atentatului, au fost atât de slabe, din pricina refuzului categoric al moștenitorului, de-a se trage pe stradă cordonul militar. După spargerea bombel comisarul guvernial Dr. Gerde, rugase, aproape cu lacrimi în ochi, pe moștenitorul, să se întoarcă direct la conac, deoarece pe calea de 8 klm. nu știe ce se mai poate întâmpla. Dar moștenitorul făcu un gest cu mâna:

„Ah das ist ja ein Kerl, ein Anarhist gewesen!”

Dr. Gerde încercă din nou: „Alteță, mă tem, că avem a face cu un atentat politic”.

Guvernorul Potiorek adăogă:

„Pentru Dzeu, să nu mergem iar pe aceeaș cale!”

Dar moștenitorul stăruie încăpăținat:

„Avem să ne ținem de program!”

Pe cale, Potiorek isbuti totuș să-l înduplece pe moștenitor, să renunțe la planul său. Tocmai voia să se întoarcă automobilul, când urmă groaznica tragedie.

Întăiul glonț străbătu inima soției moștenitorului. Contele Harrach, care stătuse pe treptele automobilului povesteste scena astfel:

Rănița exclamase un „ah!” ușor, și își pierdu conștiința. Moștenitorul o cuprinse în brațe, zicându-i:

„Stirb nicht; bleibe für unsere Kinder”. (Să nu mori; trebuie să trăiești pentru copiii noștri).

Cum își plecă capul spre ea, îl ajunse glonțul la gât, direct în arteră.

Autorii morali.

„Reichspost” publică această scrisoare, primită dela un ofițer:

1. „Cu două săptămâni înainte regele Petru pleacă „la băi”, ceea ce este un motiv de-a ceda tronul fiului său Alexandru.

2. Cu o zi înainte de atentat regele Nichita pleacă, în goana automobilului, dela München la Triest. În loc de revanșă vom asista iarăș la o capitulație?”

Berson

e cel mai bun
călcaiu de gumă.

„Pester Lloyd” aduce un raport senzațional despre arestarea lui Grigorie *Jettanovici*, mare virilist, al doilea prezident al comitetului școlar și administrativ al Sârbiilor, sufletul politicii sârbești. Dispăruse pe neașteptate din Sarajevo, și voia tocmai să treacă granița, când a fost arestat.

Fasiunile asasinului Princip.

Asasinul *Gavrilo Princip* ascultat de către judecătorul de instrucție a declarat următoarele: „Mă simt vinovat. Am venit aci cu intenția ca să execut atentatul. N'am stat sub influință străină. Când umblam încă pe a IV-a clasă gimnazială cetean cărți anarhiste și anarhismul îmi deveni o adevărată patimă. Mi-am propus deci ca țintă că trebuie să-l omor pe unul dintre creatorii monarhiei, ceea ce mi-a și succes acum. Pe la sfârșitul lui Mai, anul curent, am auzit, respective cetisem în Belgrad, că moștenitorul va fi pe la sfârșitul lui Iunie în Sarajevo. Am venit în Iunie cu scopul ca să-mi execut planul. Mi-am închiriat o locuință la prietenul, tovarășul meu de principii, Danilo Ilici, un fost învățător. Revolverul și gloantele mi le-a dăruit un coleg din Belgrad, căruia însă nu-i destăinuisesem intenția mea.

În ziua atentatului nu m-am cugetat mult. Hotărîrea mea era fermă. Aveam de gând să săvârșesc atentatul încă pe când ei se duceau cu automobilul la primărie. Incercând însă într'aceea un altul atentatul cu bomba, mi-am schimbat planul și m-am hotărît să aștept, până când se vor reîntoarce. Trecând automobilele pe lângă mine spre primărie am trecut peste podul Latui și mă dusei la W. C. de unde m-am întors la locul meu de mai înainte. Intorcându-se automobilele dela primărie, l-am văzut pe moștenitor. Lângă el se afla o femeie. În clipa dintâi era să renunț la atentat din cauza femeii, dar m'am răsgândit imediat și m-am decis să-mi execut planul chiar și în cazul, când ar fi să omor și femeia. Când automobilele au cotit la dreapta, am început să împuşc, dar n'am mai putut vedea că nimerit-am sau nu. N'am putut vedea nimic căci imediat s'au aruncat asupra mea și m'au lovit din toate părțile.

Nu mă căiesc pentru fapta mea, dinpotrivă mă simt foarte mulțumit că mi-am executat o veche intenție.

Cu atentatul, care a avut loc înainte de al meu n'am nimic comun. Când am auzit explozia bombei mi-am zis: Doamne, iată mai sunt și alții cari simțesc și cugetă ca mine. Aceasta m-a întărit și mai mult în hotărîrea luată.

Presa din România și atentatul dela Sarajevo.

Ziarul „*Înainte*” scrie: „...Moartea arhiduceului, așa de puțin așteptată, poate să aibă urmări dintre cele mai triste pentru pacea lumii. Francisc Ferdinand era o garanție că nimeni nu avea să se miște în Austro-Ungaria la moartea bătrânului monarh. El căpătase deplină autoritate și se bucura de cele mai însemnate aprecieri între monarhii statelor europene.

Crima atentatelor este cu atât mai odioasă că ea a răpus și viața arhiducesei, care nu putea să tulbure în nimic aspirațiunile atentatorilor.

Este totuși curios că după atentatul comis asupra automobilelor, s'a mai putut comite al doilea atentat. Asta dovedește cea mai culpabilă neglijență din partea administrației și a celor cari îl înconjurau pe arhiduce.

Printre Români perechea arhiducală se bucura de cele mai mari simpatii. Ne aducem aminte ce caldă primire i-a făcut poporul și la Sinaia, când a vizitat Curtea noastră regală.

Arhiducele Francisc Ferdinand era privit, cum am mai spus de popoarele din Austro-Ungaria ca un adevărat protector al lor”.

Ziarul „*Seara*” scrie: „Monarhia austro-ungară, cu care ne găsim nu numai în raporturi de bună vecinătate, ci în sfera acelorași interese diplomatice, a fost crud și sălbatec isbită pe ziua de Duminecă. Principele moștenitor arhiducele Francisc Ferdinand și soția sa ducesa Sofia de Hohenberg, a căror amintire simpatică și emoționantă a rămas adânc întipărită în mințile tuturor Românilor din zilele istorice dela Sinaia, au căzut victimele unui odios atentat.

Un copil criminal, și inconștient a pus capăt cu două gloante acestor prețioase vieți, făcute numai din iubire și simplitate, din intenții admirabile și din sentimente în care nobleța lua forma celui mai cald democratism.

Crima e cu atât mai odioasă, cu cât e stupidă și intru nimic justificată.

Arhiducele Francisc Ferdinand era intruparea bunătații, a vederilor largi și tolerante, amicului naționalităților oprimite — personalitate în care rigorile voinței și rigiditatea protocolară a supremei sale situații erau încălzite de pulsațiile unei inimi făcută numai din iubire. Iubind a jertfit protocolul pe altarul dragostei, înfrângând cu eroism barierele cele mai puternice, s'a căsătorit cu o femeie, care ocupa în ierarhia nobilitară, un rang cu mult inferior excepționalului său situații.

Românii pierd în arhiducele Francisc Ferdinand un bun și un puternic amic și sprijinitor. O mare speranță, pentru cauza românească moare odată cu arhiducele Francisc Ferdinand și o mare iluzie.

Fatalitatea, care urmărește cu atâta cruzime neșovăitoare familia Habsburgilor, adăugând această nouă pagină de doliu și de sânge în analele tragice ale acestei auguste și nefericite familii, prin această mizerabilă lovitură toarnă în cupa amărăciunilor împăratului Francisc Iosif ultima picătură a durerei.

După copilul sinucis în drama dela Mayerling, după soția-i angelică și delicată ca un vis, asasinată de anarhistul Luchenii, soarta îi mohorăște amurgul lungii vieți de nenorociri cu încă două cadavre.

Dezaprobând cu vehemență mizerabilul atentat din Sarajevo luăm cu toată inima și cu toată durerea parte la doliul imens ce s'a întins peste monarhia Austro-Ungară”.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 1 Iulie 1914.

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță vreme schimbăcioasă, în unele locuri ploii.

Prognostic telegrafic: vreme schimbăcioasă. Temperatura la amiază a fost 20.4 C.

Organizarea partidului radical în Oradea-mare. Corespondentul nostru din Oradea-mare ne scrie: Duminecă s'a ținut în Oradea-mare o impozantă adunare a partidului radical maghiar. Din Budapesta a sosit d. **Oscar Jászai și Biró Lajos.** Publicul orădan a manifestat un deosebit interes față de acest partid; au participat peste 800j persoane. Afară de străini am văzut între Români pe dnii **Dr. Aurel Lazar, Dr. Teodor Popa, Dr. Sever Andru, Dr. Ioan Boroș, Dr. Savu Marta** și o mulțime de studenți juriști români.

Între punctele mai însemnate ale programului lor sunt multe cari pentru noi au o deosebită importanță.

De ex. în chestia națională, zic:

1. „Trebunțele primordiale culturale, administrative și iuridice, ale poporului, trebuie să le îndeplinim în limba lor maternă.

2. Statul să nu înăbușe străduințele culturale ale naționalităților, ci din contră să le desvualte și să le stea într'ajutor. Politica de colonizare trebuie sistată înlocuindu-o cu nizuința ca plugarul — fie acela de ori ce limbă — să ajungă la pământ.

3. Pretindem libertate religioasă și autonomie neștirbită pentru toate confesiunile.

4. Pretindem libertatea presei.

5. Adunări libere.

6. Secularizarea averilor bisericesti, elaborarea unui nou catastro, darea de pământ progresivă; vot universal, egal și secret pentru toți bărbații și pentru toate femeile cari au împlinit 21 ani.

În chestia națională radicală sunt absolut liberali, recunosc fără rezervă doleantele noastre, vor lupta pentru sanarea lor și vor elupta rezolvirea chestiei naționalităților.

Au zbcuit fără cruțare sistemul feudal precum și guvernul lui Tisza cari se opun la tot pasul desvoltării și înfloririi unei țări pe baze

democratice și corespunzătoare spiritului timpului.

S'au făcut apoi declarații din partea celor prezenți, avocați, medici, funcționari, comercianți, industriasi mari și mici etc. că vor sprijini din răsuputeri înjghebură nouului partid și că aderează intru toate la programul radicalilor.

Precum se vede partidul radical câștigă tot mai mult teren, ținând adunări în toate orașele din țară. — Coresp.

Logodnă. Dșoara Valeria Popovici din Sihla și d. Dumitru Gall, funct. la Albina din Elisabettepolo logodiți.

Felicitățile noastre!

Internatul Vancean de fetițe în Blaj. (Publicare de concurs). Până în ziua de 15 August, a. c. se publică concurs pentru susținerii elevelor în internatul Vancean de fetițe din Blaj. Condițiile de primire sunt:

1. Pentru o elevă sunt a se plăti pe un an școlastic 360 cor. solvibile în două ori cel mult patru rate egale anticipative. Elevele, cari vor să învețe muzica instrumentală vor solvi separat taxă moderată. Separat are să se plătească și didactul de 24 coroane 60 fileri pentru cele din clasele civile.

2. Fiindcă elevele vor avea să poarte vestimente uniforme, se vor solvi pentru aceste 45 cor. Uniforma aceasta constă din două surte cu mâneci, două pălării, — una de iarnă și alta de vară, — și din o toaletă din stofă bună de lână.

3. La intrarea în internat fiestecare elevă are să fie provăzută cu: 1 carte de rugăciuni, 4 toalete simple, câteva surte, jachetă de iarnă și primăvară, 1 năframă mare, 1 năframă mică și 3 de cap, 6 camisoane, 6 pantaloni, 6 fuste, 6 cămeși, 6 serviete, 18 batiste, 8 părechi de cio-rapi, 2 părechi de papuci, 1 păreche de pantofi, 1 perie de dinți, 1 perie de cap, 2 perii de încălțăminte, 1 plapomă, 1 saltea de paie, 2 pepteni, 1 tol de lână, 2 perini, 4 fețe de pat, 4 fețe de perină, 1 lighian de spălat, 6 ștergare, 4 ștergătoare de lighian, 1 ținătoare de săpun, 1 păhar, 1 ulcea de tinichia și tacâm (lingură, furculiță, cuțit și linguriță). Afară de cercei nu li-se permite elvelor purtarea altor juvaere.

Pentru suma solvită fiestecare elevă va primi:

1. Instrucție în studiile prescrise pe clasele I—IV civile, educație religioasă-morală și deprinderi în conversație maghiară și germană.

2. Locuință în etajul institutului în sale mari, sănătoase și luminoase, provăzute cu mobilierul de lipsă.

3. Vipt întreg și anume: a) la dejun cafea cu lapte; b) la ameză 3 plese; c) la cină 1—2 plese. Între aceste, la 10 ore a. m. și 4 ore d. a. câte o jimplă. Pachete de ale mâncării se permite elevelor să primească numai la sărbătorile Nașterii Domnului și ale Paștilor.

4. Spălat, luminat și încălzit. În fieste care lună elevele vor lua câte o baie, care le costă la an 2 cor.

5. Instrucție practică în cele economice, în orele libere de învățământul școlar.

La cererile pentru primire au să se alăture: extras de botez, testimoniu de pe clasa absolvată, atestat medical despre sănătatea elevei, atestat de vaccinare și revaccinare.

Rugările pentru primire au să se înainteze Preaveneratului Consistor mitropolitan din Blaj, alăturându-se la fiestecare o marcă de 45 fileri, pentru spedarea francată a rezoluției. De la rugarea pentru primire nu sunt dispensate nici elevele, cari au mai fost în internat.

Blaj, la 1 Iulie 1914. Direcțiunea internatului Vancean de fetițe.

Intrunire colegială! În scopul întrunirii colegiale proiectată cu ocazia absolvării gimnaziului din Năsăud rog pe colegii de școală (absolvenți în anul 1913) a-mi comunica cu urgență adresele colegilor, despre cari au cunoștință. — Bistrița, la 28 Iunie 1914. **Dr. Victor Moldovan**, avocat.

(Mo 2234—3)

× Institutul diagnostic al Dr.-ului Kozma în Budapesta VIII. Mária u. 30, la imediată apropiere de clinica centrală. Casă privată cu grădină. Tel. urban József 42 08) e unicul institut în Ungaria care se ocupă exclusiv cu constatarea diferitelor morbu

mai grele și complicate ca: **boale interne, de rinichi, de piept, venerice, urologice, boale femeiești și de copii**. Institutul pe lângă instalațiile și laboratoarele medicale mai are și 10 camere mobilate pentru pacienți și parte acomodat pentru publicul din provincie. Pentru boalele de piept și venerice institutul are secții separate.

Deslușiri și amănunte dă cu plăcere direcțiunea institutului. Ko 2149.

Curs de specialitate comercială, curs pentru scris la mașină, Arad, str. Lázár Vilmos Nr. 2, lângă palatul Földes. Cursuri de contabilitate, stenografie, scriere la mașină, cursuri de ziua și de noapte. mijlocire gratuită și câștigarea de posturi. Instrucție și în limba română. (E 2198—10)

Pregătirea romului și a licherurilor în mod casnic! 100—200 procente economie, 20 fileri, 1 dosă de extract de rum concentrat de Jamaica, sau orice extracte de licheruri, prin care se poate pregăti 1 litru rum foarte fin, ori 2 litri de licher foarte fin. La fiecare sticlă se aceluși și modul de pregătire.

În schimbul unei sume de 30 fil. în mărci postale trimiți franco o dosă de mostră din ori care extract de licher sau rum.

Magazin principal: **Parfumerie Antaloczy „Hygiene” Timișoara-Cetate (Temesvár-Belváros) vis-à-vis de intrarea cafenelei hotelului „Coroana”.** (A. 1415).

„Toklo” extirpător de bățături. Se poate folosi cu succes contra bățăturilor (la picioare), negeilor și contra scortășării pielii. După o folosire de 2 zile ne scăpăm de durerea bățăturilor. — 1 doză 50 fil. Pentru 60 fileri se trimite franco. Adresa: **TÖMÖRI ANTAL, Cegléd, Il. kerület.** Tö 1919

In atențiunea bolnavilor! Balsamul Mittelmann pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, incuierarea scaunului, durerile de cap, cărceii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând de 3 ori pe zi, înainte de mâncare, câte o lingură cafea. **Prețul 2 coroane.** Pregătește și expediază: **Eugen Mittelmann, farmacie la „Leul de aur” în Ungvár, str. Nagyhíd-u.** (Mi 1621)

CRONICA SPORTIVA

Sborul peste Carpați.

București, 28 Iunie.

Trecerea Carpaților în sbor a fost visul măreț al vecinic regretatului nostru Vlaicu.

De când și-a început primele încercări de a se zăvâni în văzduh, Vlaicu tot mereu și cu dor a fost stăpânit de acest ideal. În toamna anului 1911, după splendidele succese ce a avut la Blaj, la Brașov și la Sibiu, gândul său era să vină în sbor din Ardeal la București; dar părinții l-au rugat, cu lacrimi în ochi, să renunțe, și i-a ascultat.

Asemenea, după turneul ce a făcut, triumfător la Aspern, apoi în centrele românești din Transilvania, Vlaicu era decis să se reîntoarcă în sbor acasă, în țară. A fost împiedecat de moarte de băntuiau neîntrerupt în toamna aceea.

Acum un an, când nu mai avea cum să întrecă minunile ce producea în aer, admirat de întreaga capitală, și după ce sborurile sale superbe au entusiasmat armata română ce opera în Bulgaria, și au uimit populația de acolo, dorința supremă a lui Vlaicu a rămas să împlină visul său de odinioară. Trecerea Carpaților avea să fie încoronarea succeselor sale de aviator activ și pilot. Căci de aci înainte tot mai mult urma să-l preocupe construcția aero-

planelor sale de tip militar, din cari avea să furnizeze și pentru străinătate un număr considerabil.

Cei ce l-am cunoscut bine pe Vlaicu nici un moment nu ne-am îndoit că va învinge Carpații. El însuși a plecat cu convingerea triumfului. Dar au survenit împrejurări nefaste, ciasul rău, fatalitatea, și genialul nostru aviator s'a prăbușit la poalele Carpaților.

Nimeni n'a mai încercat de atunci acest sbor. Poate din pietate pentru Vlaicu, poate așteptând momentul. Fapt este că pe mulți dintre întreprizii noștri aviatori dela Cotroceni și dela Băneasa i-a preocupat dorul de a răsbuna pe marele lor camarad nenorocit și de a realiza planul sublim a cărui desăvârșire nu i-a fost dată lui Vlaicu.

Aviatorii străini cari au venit în țară, Daurcourt și Bonnier, la rândul lor au ocolit Carpații, trecând pe Valea Dunării, destul de periculoasă și aceea.

Ori cum, problema aceasta rămâne deschisă.

Aflu că acum și dincolo fac pregătiri pentru câștigarea acestei coroane de glorie. Anume, pilotul sas Ziegler, care a făcut o serie de ascensiuni în jurul Brașovului, își va încerca norocul de a sbura peste Carpați, dela Brașov până la București.

Dorim din toată inima ca îndrăzneala sa să fie însoțită de noroc.

Prof. C. Nedelcu.

Ultima oră.

DUPĂ ATENTAT.

Ziarul „Le Matin” are știrea din Petersburg că Rusia ar fi intervenit pe cale diplomatică la Viena, ca să se pună capăt măcelării Sârbilor din Bosnia. Cercurile oficiale vieneze desmint această știre.

Astăzi după amiază asasinul Princip a cerut să fie ascultat din nou, ca să-și întregească fașiunea, dar abia începuse să vorbească și a căzut leșinat.

Cercurile politice vieneze sunt convinse că firele conspirației se concentrează la Belgrad, de aceea cer intervenție energetică la guvernul sârbesc, ca și în Serbia să se facă cercetări și să se aresteze complicii.

Un comunicat oficial sârbesc declară că Serbia se degajează de orice răspundere în chestia atentatului. Respinge acuzele presei maghiare și germane, declarându-le de neîntemeiate. Serbia oficială — spune comunicatul — nu se dămite până la astfel de mijloace meschine. Din contră a căutat întotdeauna să țină cele mai bune și demne raporturi cu vecinii.

Președintele camerei Beöthy a primit telegramme de condoleanțe dela președintele scupștinței Nicolici, precum și dela Halil președintele camerei otomane — cărora le-a mulțumit.

Persoanele din anturajul perechei moștenitoare, cari i-a însoțit în Bosnia declară că odată sosiți acolo au ajuns într-o cursă din care era o adevărată minune să scape teafăr clironomul. De mai multe ori au aflat bombe și mașini infernale așezate în apropierea lui. Cu o zi înaintea atentatului fatal au descoperit două mașini infernale în camera unde a prânzit. Atentatorii s'au ținut după ei pe tot locul.

Trei ziare sârbești din Serajevo au încetat de a apare, având atellerile distruse. Starea de asediu s'a extins și asupra altor localități, unde s'au arătat semnele revoltei.

Sâmbătă, după actul înmormântării, M. Sa regele se va inapoia la Ischl.

„Pester Lloyd” în numărul său de seara respinge acuza dlui Bogdán-Duică, care în numărul de azi al „Minervei” îi face răspunzători morali pe Unguri pentru atentatul din Serajevo. Organul guvernamental menționează că toate celelalte ziare din România își exprimă regretatele unanimit și nu-i atacă pe Maghiari pe această temă.

Noaptea târziu primim: Oficial se anunță că urzitorul atentatului a fost descoperit în persoana comitagiului Mile Tigăhievici din Belgrad, care a angajat pe atentat și i-a provăzut cu bombe și revolvere. Atentatul era să se comită încă pe timpul manevrelor, dar nu a reușit.

Contele Tisza a sosit din Viena la Budapesta, ducându-se la clubul partidului guvernamental, unde i-a rugat pe deputați să nu nutrească sentimente rășboinice față de Sârbia.

Seara la ora 7 a sosit în portul Trieste vaporul „Viribus Unitis” care aduce cadavrele perechei moștenitoare. Mâne dimineață vor pleca în Viena.

În gara Brașov au sosit coroanele familiilor regale române, cari vor fi depuse pe mormântul perechei moștenitoare.

TISZA MINISTRU COMUN DE FINANTE?

În urmă demisiei ministrului comun de finanțe, a cavalerului Bilinszky se crede că la acest post va fi numit contele Tisza. Totodată portofoliul externelor va fi încredințat contelui Andrassy, iar guvernor al Bosniei va fi numit contele Khuen-Héderváry. Cel puțin așa spun știrile din sursă maghiară competentă, dar încă necontrolată și neconfirmată.

TENORUL RĂDULESCU ARESTAT.

Cunoscutul cântăreț Ionel Rădulescu așezat provizoriu în Orăștie, mergând astăzi să se bărbierească a fost denunțat că îi laudă pe Sârbi și injură pe M. Sa. Imediat a fost arestat, făcându-i-se și perchezitie domiciliară. Agenția maghiară mai adaugă la știre, că artistul nostru e un periculos agitator și ca ofițer român în rezervă poate fi ușor dovedit de spion. — Nu știm de ce va fi acuzat; de agitație, conspirație, spionaj, sau lesa majestate; în orice caz nostimă aventură.

BOALA REGELUI PETRU.

Medicul Dr. Chwostek profesor la universitatea din Viena a primit o telegramă prin care e chemta să plece de urgență la Belgrad, fiind regle Petru grav bolnav.

SITUAȚIA ÎN ALBANIA.

Președintele Bșb Doda se retrage cu trupele sale dinaintea rășculaților. Nicl până azi situația nu se lămureste; orașul Durrazzo e mereu în primejdie, 7000 de voluntari albanezi din România au plecat să apere familia domnitoare albaneză.

Colonelul Filipps și amiraiul englez Troubridbe i-au declarat domnitorului Wilhelm că nu-și va mai putea menține poziția, sfătuindu-l să demisioneze și să plece. Domnitorul a cerut timp să se gândească.

MARI DEMONSTRAȚII ÎN SOFIA.

Împlinindu-se un an dela declararea celui de al doilea rășboiu balcanic, populația din Sofia a făcut mari demonstrații împotriva regelui și a guvernului. Ziarele opoziționiste au apărut în doliu, mulțimea condusă de deputați a rășbit până la palat și la sobranie. Au avut loc mai multe ciocniri sângeroase.

Bani și figuratice, foarte practice

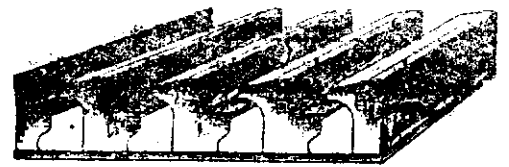
Totfelul de aranjamente p. biserici și p. școli

BĂNCI DE ȘCOALĂ

execută perfect

OLCSVÁRY GYULA, măsar artistic, lăcășul înștit. gr. cat.

UNGVAR, Rákóczi-utca 22.

PENTRU BISERICI.

La dorință trimete gratis mostre și prospecte cu desenuri.

noul, durabile și elegante. (© 2091)

ECONOMIE.

Bursa de cereale din Budapesta.
(După 50 kgr.)

	— 1 Iulie.
Grâu pe Octombrie	12.69
Grâu pe Aprilie 1915	12.89
Secară pe Octombrie	9.22
Ovăș pe Octombrie	7.57
Porumb pe Iulie	7.31
Porumb pe August	7.74
Porumb pe Mai 1915	7.28

POSTA REDACȚIEI.

O. B. Săliște. Am primit mai curând darea de seamă de care o găsiți în ziar.

Spada, Sibiu. — Vă rugăm să Vă aduceți aminte, că scrisoarea d-voastră se publică la rubrica noastră neserioasă. Motivele — în numărul de ieri!

Șimleu. — Așteptăm răspuns la scrisoarea ce v'a trimis biroul central. Până nu știm sigur, dacă se amână sau nu datul serbărilor dela Bocșa, oprim publicarea programului.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

Mulțumită publică.

Tuturor acelor, cari din prilejul trist al repausării scumpului nostru defunct,

ION VASII

ne-au adresat cuvinte de mângâiere, precum și tuturor participanților, cari au dat repausatului ultimul tribut, le exprimăm pe aceasta cale călduroase mulțămiri.

În special mulțumim Prea on. d. protopresbiter **Dr. George Popoviciu** și suitei d-sale, dlui avocat **Dr. Caius Bredicean** pentru caldele cuvinte de prezentare, dlor învățători, corului bisericesc din Satu-mic și dlor intelectuali români din Lugoj, cari și cu acest trist prilej și-au arătat dragostea, ce au avut-o pentru cel dispărut dintre noi.

Jelnică familie.

Mulțumită publică.

Tuturor cunoscuților, pretenilor și amicilor; precum Prea On. Domn protopresbiter cercual, **M. On. Domni** colegi preoți, a iubitului meu soț, cari m'au condolat și au participat la înmormântarea iubitului meu soț

IGNATIE VIȘOIU

încercând a-mi procura mângâiere la pierderea ireparabilă ce am îndurat, prin aceeața vin a le exprima cele mai sincere mulțămiri.

Chelmac, la 7/30 Iunie 1914.

Văduva Gabriela Vișoiu.

Dr. HOFFMANN JENŐ

institut de phisikoterapias
BUDAPEST, Váci-körut 51.

TELEFON: 53-87.

Băi Röntgen, electricitate, de apă etc., masaj d'Arsonvalisatio, sistem suedez și vibratio. Vindecare de nervi, stomac și intestine, vindecare cu electricitate pentru slăbire, aesthetică. Boale femeiești, dureri de cap, insomnia. (E 2063)

Caut un substitut

de avocat cu înțrare la
1 ori 15 August 1914.

Dr. Iustin Pop, avocat
Deva. (Po 2232)

Se primesc

2 învățăcei

în prăvălia de coloniale și
delicatese a d-lui

Gheorghe Ștefu, Arad.
(Se 2229)

Se caută

o domnișoară

la copii de 4—6 ani. Se pre-
tinde cunoașterea limbei ro-
mâne și maghiare eventual
și germâne. — Informații se
primesc la Administrația
„Românului”. (Co 2218)

STABILIMENTUL DE HIDROTERAPIE

și cură fizică-dietetică al doctorului

LAZAR POPOVICI

WIENA, XIII (Hietzing) str. Eduard Klein nrul 33.

În imediata apropiere de parcul împă-
rătesc Schönbrunn. Po 2101

Prospecte și deslușiri gratis.

SANATORUL Dr. GRUNWALD

BUDAPEST, VII, VÁROSLIGETI FASOR 13—15.

Se primesc bărbați și femei cari sufer de
boale femeiești, — de chirurgie și boale
interne, și leuze. Bolnavi își aleg singuri
medicul curant. Cură radium-Mesopho-
rium. Laborator chimic și Röntgen.

(E 2217)

Mii de inși

binecuvântă mijlocul nutritor de întărire

„Kárpátia”

care în decurs de 3—4 zile încetează cea mai
crâncenă tuse.

„KÁRPÁTI” e un mijloc excelent contra boale-
lor de astmă, răgușeală, constipație, precum
și la boale de gât, — plămâni și stomac.

Efect sigur, deja la prima încercare.

1 sticlă de 350 grame cor. 3.— 1 sticlă de
700 grame cor. 5.—

De vânzare la:

Victor Hosszu, Brașov

str. Claustrului Nr. 16.

(Ho 1846—30)

S'a
deschis

!

în Arad

în casa-Löcs din
colțul străzii Salacz

magazinul
de modă

Németh

unde se pot căpăta
cele mai noi și mai
moderne

pănuri de vară p. haine.

Asortiment bogat.
Prețuri convenabile.

Roagă binevoitor sprijin:

Németh
magazin de modă

(Ne 2215)

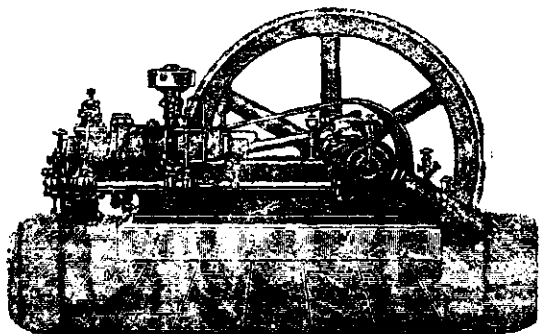
Sanator-Therapia.

Se primesc

tuberculozici

pentru cură de altoire.

Budapest, VII., Városligetfű fasor 11.
Telefon József 14-51. :: (E 2221)

Motoarele Adam orig. sistem Diesel

sunt neltecutate și cele mai excelente în economie și la mărărit. — Cea mai bună și mai solidă execuție! — Mers liniștit și cadențat. — Funcțiune inexcipiabilă și astfel este exclusă orice perturbație! — Cea mai largă garanție și condițiuni favorabile de plătire! — Prospece și referințe dela cea mai bună firmă gratis și franco. Reprezentant general pentru Transsylvania și România (Ge 2156)

IOAN SCHIEB

birou tehnic

Sibiu-Hermanstadt, str. Heltauer 30.

La atențiunea albinarilor, notarilor comunali și a învățătorilor.

Cine vrea să vândă sau să cumpere ceară sau vrea să se ocupe cu cumpărarea turtelor de ceară brută, să se adreseze lui

Dürr Gusztáv, comerciant Arad,

lângă clădirea băncii „Victoria”, care firmă cumpără pe bani gata oricâtă cantitate. (Dü 2195)

Balsamul farmacistului A. THIERRY

e veritabil numai dacă are marca de scutire călugărească. Are efect excelent la boala organelor de respirație, tuse, imbalosare, răgușală, catar de gât, boala de plămâni, lipsă de apetit, mistuire neregulată, boala hoierice, influență, cărce în stomac, etc. etc.

12 sticle mici, sau 6 sticle mari, sau 1 sticlă mare pentru călătorie 6 cor. 60 fl.

Alfia Centifolia

a farmacistului

A. THIERRY

are efect excelent contra oricăror răni învechite din cancer, ulcerații, aprinderi, carbunculi, pentru îndepărtarea obiectelor străine, face de prisos operațiunile dureroase, împiedică învinerea sângelui. 2 tegie 3 cor. 60 fl. trimițându-se banii înainte sau cu mazon. — De vânzare în Budapesta la farmacia TOROK I. precum și în cele mai de seamă farmacii din țară.

La comenzi mari în drogherie: Thalacker de Beltz, urmașii lui Kochmeister, Radanovita Teatv. Unde nu se găsește să se ceară direct dela producător! Ke 2030

A. THIERRY, farmacie la „Ingerul păzitor” Pregrada (lângă Rohitsch).

La comenzi mari se acordă rabat considerabil!

VINURI

vechi și noul de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos) Petru Benea, căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi din anii 1911-1912

Vin alb	—	—	—	70	60
Rizling	—	—	—	72	62
Roșu de Miuș	—	—	—	100	90
Carbenet	—	—	—	110	—

Vinuri noi din anul 1913

Vin alb	—	—	—	46	—
Rizling	—	—	—	48	—
Șiller	—	—	—	50	—

Rachuri.

Rachiu de treve	—	—	—	1	80
Rachiu de treve specialitate	—	—	—	2	20

Expediez la dorință în sticle și în cantitate mai mică vin.

Vinul să expedieză cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni. Pentru Calitatea vinului garantez.

Be 947

Petru Benea

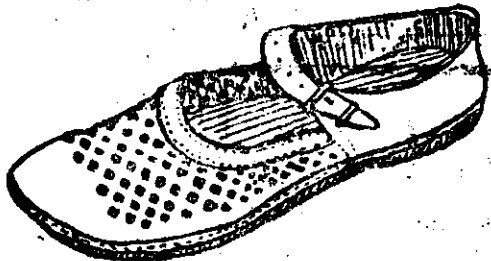
propr. și neg. de vinuri Világos (Arad m.)

Ifj. Rózsa Gyula

„UNIO”, fabrică mecanică de ghete, sandale și pantofi

Budapest, VII. ker., Dohány-u. 16-18.

TELEFON: 93-75

Prețurile sandalelor, per duzină:

Nr. 20-25	cor.	32	—	(Re 2162)
26-28	..	42	—	
29-34	..	52	—	
35-41	..	62	—	
42-45	..	72	—	

Cantitatea de producție zilnică 450 perechi.

„Matteine”

antrepriză pentru stărpirea ploșnițelor și a moliiilor,

Arad, str. Tabajdi Károly I.

(Telefon: 10-45) Ma 2212

(Proprietar: Fischer)

Execută pe lângă un preț anual moderat asigurări de palate, oteluri, institute, locuințe mai mari, împotriva paraziților. — Execută nimicirea definitivă a ploșnițelor și a larvelor acestora pe lângă garanție de un an.

ANUNȚURI

SE PRIMESC CU PREȚURI MODERATE LA ADMINISTRAȚIA ACESTUI ZIAR.

TELEFON: 750.

S'a fuit cu viața!

Pentru că noua remediu din Fiume e o afare invențiune de sistem nou care omorâ cu siguranță pe cei tasi de nesuferit și uricioși dusmani ai femeii de casă, cari sunt insectele de bucătărie.

„DEGANIN” e scapărăi de țepe și în economia de câmp că nimicește păgubitoarele insecte și furnici.

„DEGANIN” e pentru fiecare grădinar un așa articol indispensabil ce salvează plantele și cu deosebire rozele le eliberează de stricătosi paraziți (păduchi de roz).

„DEGANIN” nu-l lortai să lipsească din nici o Cofetărie, Covrigărie, Magazin etc., pentru că prin aceasta ajunge fiecare proprietar la curățenia dorită.

1 kg. „DEGANIN” și 4 kg. Căfea se trimite înecat. — Expediții de „DEGANIN” dela 5 kg. în sus se expediază în cutii.

Modal de totosit gratis. — Se caută Agenți.

— 1 kgr. numai 2 cor. —

1 kgr. Căfea fină și alosă numai 2 Cor. 80 fleri.

1 kgr. Căfea fină mărele numai 3 Cor. 20 fleri.

1 kgr. Căfea Cuba cea mai fină 3 Cor. 60 fleri.

Prețurile gratis!

F. A. DEGAN. — Fiume.

SCRISORI DE RECUNOȘȚINȚĂ

Nr. 14516/1913.

Spectabilă Firmă

F. A. Degán

Fiume.

Vre-o câteva despărțăminte, dar cu deosebire culina Institutului nostru era de un timp încoace deădreptul infectat de șvabi, spre a căror stărpire n'a folosit nici unul din pravurile comune. Din întâmplare un amic al nostru ni-a amintit de invențiunea D.-V. cu care de asemenea am făcut probă și spre marea noastră surprindere praful D-tale ne-a curățit toate localurile și ne-a scăpat de uricioșii gândaci. În teată conștiința putem recomanda ori cul productul Dv. ca remediu excelent în toată privința și de un rezultat sigur.

Directiunea Spitalului Civil—Fiume

Dr. Slich, director.

Rog a-mi trimite 6 pachete „Degán”. Am făcut experiența celor ce mi-ai mai furnizat și rezultatul satisfăcător este spre lauda produsului D-v.

Alexandru Constantinescu

Ministrul Agriculturii și Domeniilor. București.

Am folosit praful „Degán” ordinar la D-ta în apartamentele unei case de ale mele de închiriat și cu bun succes... l-am folosit și la stărpirea păduchilor de roz. — ba chiar și la insectele produse de muzezeală... și preste tot locul a folosit

Debreceanul Lajos

Cavaler al Ordinului Francisc Iosif, fabricant de cărnați și salamă în Debrecean.

Vă rog mai trimiteți-mi 5 kgr. de praful „Degán”, am fost tare satisfăcut cu expediția precedentă. Praful lucră cu efect.

Berthold Frenz și fiul, cofetărie și Căfea Sibiu.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMANEEI.

SITUAȚIUNE SUMARA.

1913.
8 Iunie

ACTIV

Table with 2 columns: Values and Descriptions. Includes categories like 'stoc metalic', 'Argint și diverse monede', 'Portofoliul român și străin', 'Imprumutul Statului', 'Efectele Capitalului social', 'Efectele fondului de rezervă', 'Imobile', 'Mobilier și mașini de imprimărie', 'Cheltuieli de Administrație', 'Efecte și alte valori în păstrare', 'Conturi curente', 'Conturi de valori', 'Conturi diverse'.

1914.

31 Mai 7 Iunie

Table with 2 columns: Values and Descriptions. Similar structure to the 1913 table, showing values for the same categories on May 31 and June 7, 1914.

PASIV

Table with 2 columns: Values and Descriptions. Includes categories like 'Capital', 'Fond de rezervă', 'Fondul amort. imobil. mobil. și mașini', 'Bilete de bancă în circulație', 'Dobânzi și beneficii diverse', 'Conturi curente și recipise la vedere', 'Efecte și alte valori de restituit', 'Conturi diverse'.

Taxa: Scont 5%, Dobânda 6%

BRADOVKA GYULA

văpsitorie de haine, curățitorie chimică și fabrică de spălat în aburi.

:: KASSA. ::

Se curăță sau se văpșește cât se poate de frumos, haine de lână, blănțiri, haine de damă, bluze, toalete de bal.

Jachete de piele decolorate, se văpșesc într-o culoare închisă trunică.

Gulerile și manșetele, se curăță și se înalbește ca zăpada, fără chior.

În cazuri de dolă, se văpșesc imediat în negru.

Firma pune mare preț pe expedierea și poate de repede și punctual pe poșta și în provincie.

Odăjdii bisericesti, broderiile se curăță în mod și cu mîna îngrijită.

Singurele băi (scalde) și ape minerale românești în Ungaria.

Băile dela Sângeorgiul-român (Oláhszentgyörgy, Beszterce-Nászed megye) cu apele minerale „HEBE”.

La poalele munților nordici ai Transilvaniei în o vale romantică cu climă subalpină, se află comuna curat românească Sângeorgiul-român, în a cărei proprietate sunt izvoarele de apă minerală, care în comerț poartă numele de „HEBE”.

Apa „HEBE”, pentru cantitatea mare de carbonat de sodiu, clorure metalice și acid carbonic ce conține, ocupă loc de frunte între cele mai renumite ape minerale din Europa. Se întrebunșează ca cură de beut cu cel mai mare succes la toate boalele acute și cronice de stomac și intestine, la constipație cronică, la iperemie de ficat, la dizolvarea pietrelor de heșică, biliare și de rinichi, la emoroide, la hemoragie și catare de mîtră.

Ca băe (scaldă) influenșează minunat resorbirea exudatelor pleuritice, peritonitice, parametrice etc. precum și deosebitele boale de piele.

Băile se deschid la 15 Maiu st. n.

O mulțime de odăi și cămărușe mobilate stau la dispoziția publicului cu prețul de 2-3 cor la zi, în hoteluri și vile.

Înainte de sezonul mare, dela deschidere până la 15 Iunie și după sezonul mare, dela 25 August până la 30 Septembrie, atît la băi cît și la odăi se dă o reducere de 30%.

Bucătăria foarte bună și ieftină.

Onoratiunii publice sî stau la dispoziție: jurnale, bibliotecă, piano și tomiș, Parc și alea (promenadă) pe terenul băilor. Locuri de excursiune în înalții munți din vecinătate. Muzică permanentă.

Prețul unei băi calde de clasa I, K. 1-20

„ „ „ „ „ II. 1 cor.

Calea ferată are stațiunea în loc, unde în orice timp stau trăsurile comode la dispoziția onor. public.

Prospecte trimite franco.

(So 2110)

Direcțiunea băilor.

Băile și apele minerale sunt luate în întreprindere de soc. pe acții curat românească „HEBE”. Prezidentul direcțiunii: Dr. TEODOR MIHALI

Băile și apele minerale sunt luate în întreprindere de soc. pe acții curat românească „HEBE”. Prezidentul direcțiunii: Dr. TEODOR MIHALI

Unde

se pot cumpăra cele mai bune și mai elegante

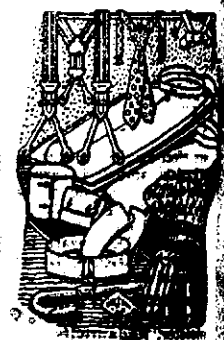
PLOIERE?

Unde se pot afla noutățile cele mai moderne — En-tout-cas și ploiere pentru dame și bărbați în executare perfectă estetică, de calitatea cea mai bună și cele mai moderne

albituri pentru bărbați

în executare recunoscută de cea mai bună.

Cămeși GULERE și MANGETE albe și colorate; BATISTE de buzunar; BRATELE; CRAVATE pentru gulere simple și duble; CĂMEȘI din păr de camilă; CIORAPI și alți articlii de modă p. bărbați în sortiment bogat și cu prețurile cele mai ieftine se pot cumpăra dela

GUSTAV SCHMIDT

fabrică de paraplee și prăvălie de articlii de modă pentru bărbați

SIBHU (Nagyszeben), Piața mare, palatul „Bodenkredit”

**Ceasornice,
Bijuterii,
Gramofoane, Plăci.**

**Chiar și pentru
plătiri în rate.**

Roagă să ni se
trimită
oferte!

Ceasornice „Strapa”, de la 5 cor. în sus, înlelitere 80 fileri. Lunar nou recepții de plăci. Mare magazin de articole pentru sport și lampă electrice pentru buzonari! Pentru clasornicele și gramofoanele noi se dă garanție de 10 ani, iar pentru reparație o garanție de 5 ani. Atelier de reparare pentru ceasornice, bijuterii, gramofoane. Schimb de aur și argint zdrobit. Tóth József, Cronometru și orologier artistic, Szeged (Szeged) Dugonics-tér Nr. 11. Numeroase scrisori de recomandare. Preșcurt ilustrat gratis. Permanent nou-tăți de plăci românești.

BĂIEȘIT!

Sfredelire și exploatare de pietrișuri. **Mașini sfredelitoare și ciocane sfredelitoare**, foarte potrivite și promovătoare de câștig, pentru exploatarea băilor de granit, bazalt, peatră de var și băi de metal, pile și mașini pentru lucrarea pietrilor, compresoare, cele mai noi modeluri și cele mai mari mașini, aranjament și montare după examinarea băii, prospect practic surprinzător pe lângă garanție. Am montat numeroase băi în Ungaria și Austria, cari lucrează cu succes.

STEMMER A. JÓZSEF
specialist (Se 1786)

NAGYVÁRAD, Rákoczi-ut 35 sz.

Prețuri ieftine! (Ba 22/7) Garanția pe 10 ani

Mașină familiară de cusut Cor. 75
Mașină de cusut cu luntre rotundă . . . . Cor. 130
Mașină bobbin central. . Cor. 140

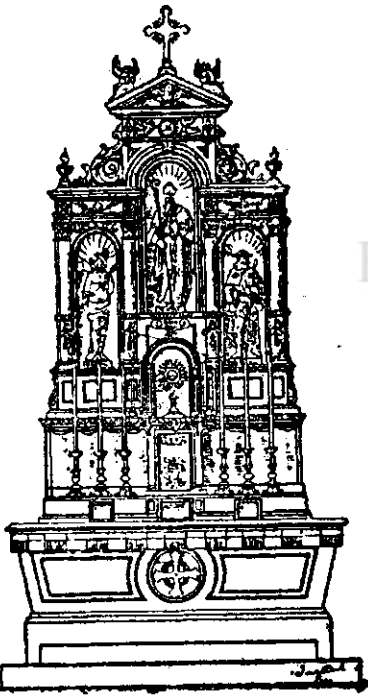
Pentru plătiri în rate cu 12% mai scump.

Biciclete, gramofoane, părți separate la acestea. — Pețuri de fabrică, cu garanție. — Numai articole de primul rang.

BAUMGARTEN GÉZA, Marosvásárhely.

Su 1920

Szubotha István
atelier de construcție de altare și de aurire artistică
Budapest, VIII., Hunyadi-u. 26 sz.

Oferă on. preoțimi gr. ort. și gr. cat. lucrări de sculptură, iconostase, altare, amvoane, făntâni pentru botez, cosciugul Domnului, statue, icoane staționare, scaune duhovnicești. Lucrări de aurire și pictură executată artistic de la cele mai simple până la cele mai decorate. Primește spre renovare și pictare iconostase și altare vechi. — Preșcurt nu am dar cu proiecte artistice și prospecte convenabile servesc gratis. — Pentru primirea lucrărilor merg la fața locului pe cheltuiala proprie.

INGINER
CAROL GRAEFF
birou tehnic și întreprindere de instalațiuni
Bistrița (Beszterce) str. Ungur nr. 25.

Execută lucrări pentru luminatul central cu electricitate, baterii de electricitate, curent slab, apaducte și canalizare, în orice mărime și execuțiune. Liferează motoare, mașini industriale, transmisiuni, aparate medicale și pentru semnale, fiere de călcat cu electricitate, aparate pentru încălzit și fert. Execută schițe, proiecte, prospecte și socoteli de rentabilitate gratis fără obligamente. (Ga 1349)

Magazin permanent de totfelul de **lampo electrice și material de instalațiuni.**

Plătiri în rate!
Condițiuni favorabile de plătire!
Plătiri în rate!

Pentru lucrările executate garanție pe mulți ani. Întreprinderea aceasta nu e provizorie.

Délczeg Pál
PIETRAR
BISTRITA, (vis-à-vis) de cimitirul evanghelic.

Atrage atențiunea on. public din loc și provincă asupra magazinului de **PIETRE MORMĂNTALE** și atelierului de piatrărie. — Bogat asortiment de monumente mormântale de marmoră de Carrara, granit, sienit, porfir, labrador etc. Execută totfelul de lucrări de piatrărie și sculptură în piatră, după orice desen, precum în monumente mormântale, s. Treime, cruci pe lângă drum și lucrări de piatră pentru clădiri în stilul cel mai frumos și modern. Renovarea și aurirea monumentelor vechi mormântale se execută prompt și ieftin — Prospecte și desenuri la dorință trimis gratis și franco. — Renumita mea firmă să nu o confundați cu alte firme similare (Na 1347)

În interesul fiecăruia

că înainte de a-și cumpăra țesătură de sârmă, țesătură pentru garduri site și matrațe de sârmă de oțel, să ceară prospect dela singurul preparator de lucrări de sârmă

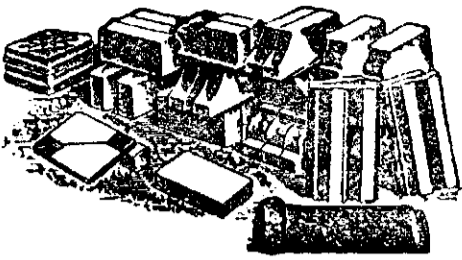
Fischer Testvérek
fabrică de țesătură de sârmă și țesătură pentru garduri
Arad, József-főherceg nr. 8.
(vis-a-vis de biserica evang.), Vă veți convinge că aici veți putea cumpăra cele mai bune și mai ieftine țesături de sârmă. Fabrica: str. Kossuth nr. 73.
(Fl 1866—25)

HOTEL „BOULEVARD”
SIBIU.
NAGYSZEBEN.

Zidit din nou s'a deschis în 1 Mai 1914. Este situat în cel mai cerceat și mai frumos loc în oraș. Priveliște admirabilă. 60 camere elegante moderne. Încălzire centrală, electricitate, apă caldă și rece, lift, garaj p. automobile, automobil la fiecare tren. Restaurant propriu excelent.

Roagă binevoitor sprijin arendatorii:
HAYDEKER și KASPER.

Camere dela 3 cor. în sus.
Ha 2187

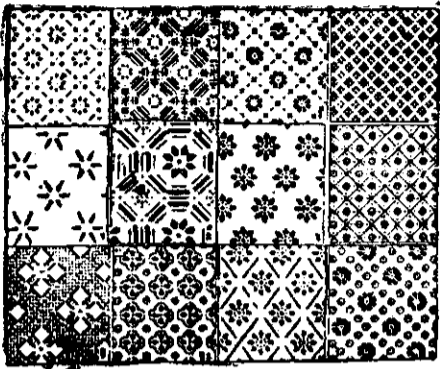

Bozsó Mátyás

fabrică de ciment și întreprindere de zidire
Alba-Iulia (Gyulafehérvár).

(Bo 1742)

Execută: **padințări de terazzo, granit, mozaic, beton, cheramit și mozaic**: precum și **canale de beton și fundamente pentru mașini**, lucrări de ciment și beton, iesle, fântâni arteziene și basenuri, poduri etc. cu prețuri moderate și serviciu prompt. — Pe lângă prețul de fabrică se mai capătă cement de beocin și portland.

NOUĂ
prăvălie
de obiecte
mecanice.

NOUĂ
prăvălie
de obiecte
mecanice.

Cu stimă aduc la cunoștința on. public din localitate și din provincie, că în

Timișoara-Cetate (Temesvár-Belv.) Losonczi-tér 16, lângă biserica catedrală, am deschis

o excelentă prăvălie de obiecte mecanice

corespunzătoare tuturor cerințelor moderne. — Țin în depozit cele mai bune mașini de cusut, biciclele și fonografe; execut totfelul de lucrări în bransa mea, cu prețuri moderate și pe lângă garanță.

Cu deosebită stimă: **SCHUSTER GYULA**, mecanic
fost conducător al atelierului mecanic a lui STAM. (Su 2211)

Dacă suferi în DURERI DE STOMAC!

Fără durere în timpul cel mai scurt și cu siguranță, chiar și cele mai neglijate cazuri, folosește

„LAXA”, (purgativul de fier) a lui Sándor,

care curățește stomacul și intestinele de toate materiile nefolositoare care sunt lipite de ele și prin aceasta împiedecă incuierile și toate morburile ce ar proveni din aceste, ș. a.: durere de cap, sgâreluri, arsuri, apăsare de stomac, iritare de vomare, greață, răgăleli etc.

O sticlă costă 50 fil., 6 sticle deodată 2.50 fil., 12 sticle 5 coroane. Efectul purgativei de fier „LAXA” va fi permanentă dacă deodată folosim

„Regenolul” (balsam de stomac) a lui Sándor,

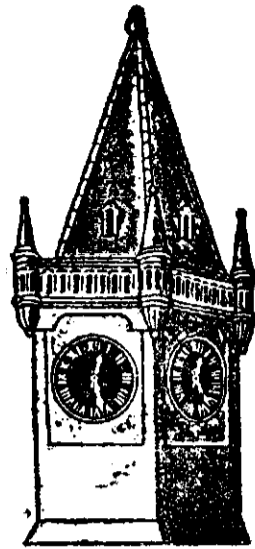
„REGENOLUL”, această esență de stomac vindecă orice soi de morburii de stomac și intestine precum și durerea de cap, curgerea (năpădirea) de sânge, curăță sângele și face apetit în gradul superlativ. În cazuri de colică și iritație de vomare în timpul cel mai scurt are efect.

O sticlă cu îndrumările de lipsă costă 1.20 fil. r. Originalul „Laxa” și „Regenolul” se poate afla la preparatorul original:

Sándor Zoltán
farmacist în Erdősztgyörgy (Ardeal).

Fiecare sticlă e provăzută cu vigneta „INGEMUL” la ce e de recomandat să fie cu atențiune! (Sa 572)

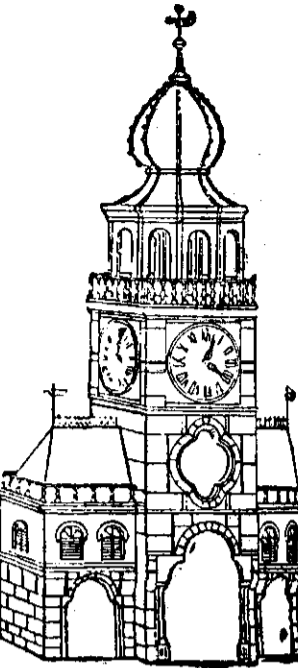
CEASURI PENTRU BISERICI.

SZÁNTHÓ GYULA

fabrică de ceasuri pentru biserici
NAGYVÁRAD,
Damjanich-utca 30 szám.

Oferă ceasuri pentru biserici cari se trag odată pe săptămână, odată la 8 zile și odată la zi, durabile și precise. Prețuri ieftine. Fabrică cu putere electrică. Garanță pe mai mulți ani. Prețurile la dorință se trimit gratis. Plăci (tablă) pentru ceasuri cari luminează noaptea, executate admirabil. — Prețuri ieftine. (Sa 88)

Liferantul diecezelor gr. or. și gr. cath. —

IN ATENȚIUNEA DOAMNELOR!

Pielea frumoasă a feței e condiția principală a frumuseții. Fiecare damă nutrește această dorință ferbinte, dar, regret, luându-se ele după reclamele alarmante, rămâne numai cu dorința. — Cea mai bună dovadă despre bunătatea unui articol este faptul că este el de răspândit. — Bunătatea neîntrecută a **preparatelor dr.-lui Sihulsky** o dovedește, afară de numeroasele scrisori de recunoștință, faptul că anual expedim în toate părțile țării și în Europa, dar și în Asia și America avem numeroși mușterii, cari comandă deodată sute de pachete, pentruca să facă economie cu cheltuielile de expediare.

Preparatul renumitului dr. Sihulsky nu conține materii vătătoare; întrebuințarea acestui aparat îndepărtează

pistruele, petele, sgrăbunțele, luciarea feței și roșata feței.

Preparatele dr.-lui Sihulsky, și anume: *alifie pentru față, cremă de mătase, săpun, pudră de mătase, apă pentru față*, sunt pentru întrebuințare de noapte și ziua.

!!! Feriți-vă de imitații. Preparatele adevărate sunt numai cele provăzute, pe tegle și pe împachetarea externă, cu fotografia și iscălitura dr.-lui Sihulsky!!!

Alifie pentru față de dr. Sihulsky	cor.	1.40 fl.
Săpun	”	—70 ”
Apă	”	1.40 ”
Cremă de mătase	”	1.20 ”
Pudră	”	1.20 ”

Cosmeticul lui Puky pentru mâni, deși e preparat nou, se bucură unicul preparat, care chiar și mânilor celor mai neglijate le dă culoare albă ca zăpada și redă pielei o finețe ca de catifea. Modul de întrebuințare se dă la fiecare sticlă. Prețul 70 fl.

Pentru îngrijirea **spiritul pentru păr „Capillor”**, care împiedecă căderea părului oferim **spirtul pentru păr „Capillor”**, care împiedecă căderea părului și ca un adevărat nutremant al rădăcinii părului, împiedecă chelia. — Modul de întrebuințare se dă la fiecare sticlă! Prețul 1 cor. 20 fl.

„Regenerator pentru păr” redă părului cărunț culoarea originală Prețul 2 cor.

Comenzile peste 10 cor. se expediază franco.

Preparatele mai sunt de vânzare la:

Farmacia MEZEI și ALEXANDER în Kassa.

Scrieți adresa corectă. — Comenzile se expediază imediat. Me 1236 Discrețiunea e asigurată.

SZLANNÁR ÉS RÓTH

întreprindere de pictură de sticlă,
altare, biserici și sticlărie decorativă

Oradea-mare (Nagyvárad), Arany-János-u. 14.

(Sa 2166)

Execută foarte frumos pictarea de sticlă, biserici, altare, icoane și fresco, totfelul de lucrări de marmoră. Execută decorațiuni de sticlă, lucrări de mozaic italiene și americane. Aurituri și pictarea tablourilor staționare.